

נבואת נחמה למלך רשע

שאלות עיון בפרק ז'

- א. עיינו בפרק ז' – לימדו עם המצודות ומפרשי הנביא.
על מנת להבין את דברי הנבואה ומשמעותה נעיין בפרקי אחז, פקח בן רמליהו, ורצין מלך רם, במלכים ובדברי הימים.
אחז מלך יהודה – מלכים ב' פרק ט"ז –
דברי הימים ב' פרק כ"ח
פקח בן רמליהו – מלך ישראל – מלכים ב' פרק ט"ו פסוקים כ"ג-ל"ב
- ב. מה מצב מלכות יהודה מול המלחמות הניצבות לפניו, מדוע "וינע לבבו ולבב עמו כנוע עצי יער מפני רוח" – מדוע השווה אותם לעצי יער שהם עצי סרק לשיטת רש"י?
- ג. הנביא מציין את מיקומו המדויק של אחז, שם ימצא אותו הנביא, מהי משמעות המקום הזה, מדוע דווקא שם ימצא אחז?
- ד. מדוע נקראו מלך ארם ומלך ישראל בתואר "אודים עשנים"? מה היה ההסכם ביניהם להמליך את בן טבאל?
- ה. הנביא מציע לאחז לשאול לו אות, אחאב מסרב בטענה של "לא אנסה את ה'", מדוע לא נחשב לו זאת לצדקה, הרי סירב כדי להאמין?
- ו. נבואת הנחמה מגובת בלידת בן לישעיה – במה מייחדת נבואת נחמה זו, מדוע צריך הנביא למשמעות מעשית של לידת הבן?
- ז. מתי התקיימה נבואת ישעיה- האם בתקופת אחז? מדוע אם כן נאמרה נחמה זו לאחז שאינו ראוי לה?

(א) ויהי בימי אחז בן יותם בן עזיהו וגו', עד ויוסף ה' דבר אל אחז: הנה זכר הכתוב שהנבואה הזאת אשר יזכור היתה בימי אחז, וראה ליחסו לאביו יותם ולאביו אביו עזיהו לפי שהיו צדיקים וטובים, וצדקתם הגין על אחז בעונה הזאת, כי מפני רשעו היו רבים קמים עליו ובזוזים את ארצו, ובזכות אבותיו הגין הקדוש ברוך הוא על ירושלם ועל מלכותו, וכן אמרו חז"ל כבראשית רבה (סג, א) שאמרו

מלאכי השרת לפני הקב"ה ווי שמלך אחז, שמלך רשע הוא, ושהשיכם השם בן יותם בן עזיהו הוא אבותיו צדיקים היו לפיכך אי אפשר לפשוט יד בו, הדא הוא דכתיב ולא יכול להלחם עליה. וענין הספור הזה הוא, שאחז ברשעתו מצאוהו צרות ורעות, לפי שבימים הראשונים מלך ארם בפני עצמו עלה על ארצו וישב ממנו שביה רבה ויביאה דמשק, כמו שנזכר בדברי הימים (ב' כח, ו) וגם פקח בן רמליהו מלך ישראל בפני עצמו עלה על ערי יהודה ויך בהם מכה רבה ושביה עצומה, כמו שנזכר בדברי הימים גם כן אבל המלחמות האלה היתה כל אחת בפני עצמה, ועתה נועצו לב יחדו שני המלכים, רוצה לומר מלך ארם ומלך ישראל שילכו בחברה להלחם עם בני יהודה, ולא על הערים בלבד כמו שעשו בראשונה כי אם שיעלו על ירושלם בחשכם שבהיותם מחוכרים יהיה כחם כפול ומכופל ולא יעצר כח מלך יהודה לעמוד בפניהם, ולכן בהכרח ילכדו ירושלם והיה ממפלאות תמים דעים כי כאשר הלך מלך ארם לכדו או מלך ישראל הצליחו במלחמה על בני יהודה, לפי שהיה כל אחד מהם שליח השגחתו יתברך, אמנם כאשר נתחברו יחד ובני ישראל התערכו כגוים כנגד אחיהם בני יהודה, וגם לפי ששלחו ידם ומחשבתם כירושלם ובמקדש ה' שהיה בתוכו, היה מחמלת השם שלא הצליחו במלחמה ההיא,

ב"ר אבא

כוכב. כמו כוכב: אוכלא דקלרי סקף אריסיס. כלי מנוקב של כוכבין שזולפין בו מים על הכנדים

ואתו כלי הפך אחז על ראשו כדי שלא ימירו ישעיה שהיה ממניש [ממנו]:

א. ב.

י בר קפרא אמר אחז וכל מלכי ישראל הרשעים אין להן חלק לעולם הבא מה מעמא *כל מלכיהם נפלו אין קורא בהם אלי. מתיבין ליה הרי הוא נמנה בפטייה של מלכים בימי

עזיהו יותם אחז יחזקיהו מלכי יהודה אמר לון מפני שהיה בו בושת פנים. מה בושת היה בו רבי אחא בשם רבי לעזר רבי יוסי בשם רבי יהושע בן לוי את מוצא בשעה שהיה הנביא בא לקטרגו היה בורח למקום טומאה וכובש את פניו במקום טומאה לומר שאין שכינה שורה במקום טומאה הדא הוא דכתיב ויאמר ה' אל ישעיהו צא נא לקראת אחז אתה ושאר ישוב בנגך אל קצה תעלת הבריכה העליונה אל מסלת שדה כובם מאי כובם איכא דאמרי דכבשינהו לאפיה וחלף ואיכא דאמרי אוכלא דקצרי סחף ארישיה וחלף

א. ב. ג. ד. ה. ו. ז. ח. ט. י. יא. יב. יג. יד. טו. טז. יז. יח. יט. כ. כא. כב. כג. כד. כה. כו. כז. כח. כט. ל. לא. לב. לד. לו. לז. לח. לט. מ. מא. מב. מג. מד. מה. מז. מח. מט. נ. נא. נב. נג. נד. נה. נו. נז. נח. נט. ס. סא. סב. סג. סד. סה. סו. סז. סח. סט. ע. עא. עב. עג. עד. עה. עו. עז. עח. עט. פ. פא. פב. פג. פד. פה. פו. פז. פח.פט. צ. צא. צב. צג. צד. צה. צו. צז. צח. צט. ק. קא. קב. קג. קד. קה. קו. קז. קח. קט. קכ. קכא. קכב. קכג. קכד. קכה. קכו. קכז. קכח. קכט. קל. קלא. קלב. קלג. קלד. קלה. קלו. קלז. קלח. קלט. קמ. קמא. קמב. קמג. קמד. קמה. קמו. קמז. קמח. קמט. קנ. קנא. קנב. קנג. קנד. קנה. קנו. קנז. קנח. קנט. קס. קסא. קסב. קסג. קסד. קסה. קסו. קסז. קסח. קסט. קסז. קסח. קסט. קסז. קסח. קסט.

באמר ר' הושעיא אמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא רבון כל העולמים וי שמלך אחז, אמר להן בן יותם הוא ואביו צדיק ואיני יכול לפשט את ידי בו.

ב"ר אבא

(ד) ואמרת אליו השמר והשקט אל תירא כו'. אמר השמר מעשות דבר כענין שלוח השקט או השכיר עליהם מלך ורוב עם רק ובשכר האמנה זו, ומאמרי בשם ה' האמן אל תירא אל ירך מעבירות שבירך, כי אלה הם ב' זנבות האודים העשנים, ששלהבת אין בהם זולת עשן, כן אין להם אור שפע עזר משדי, רק גאות ותמרות עשן, ולא עוד, כ"א שהרי בחרי אף מן השמים עליהם רצין כו'.

ב"ר אבא

ויגד לבית דוד לאמר נחה ארם על אפרים וינע לבכו ולבב עמו כנוע עצי יער מפני רוח, שהרי עצי יער הם אילני סרק שאינם עושים פירות, ואז אנשי יהודה היו דומים להם ממש, כי לא היה בידם פרי טוב של תורה ומעשים טובים, ולכן נתיראו מן המלחמה המתעוררת כנגדם

ב"ר אבא

ומפני מה לא מנו את אחז אמר ר' ירמיה בר אבא מפני שמוטל בין שני צדיקים בין יותם לחזקיהו רב יוסף אמר מפני שהיה לו בשת פנים מישיעיהו שנאמר ויאמר ה' אל ישעיהו צא נא לקראת אחז אתה ושאר ישוב בנגך אל קצה תעלת הבריכה העליונה אל מסלת שדה כובם מאי כובם איכא דאמרי דכבשינהו לאפיה וחלף ואיכא דאמרי אוכלא דקצרי סחף ארישיה וחלף

ב"ר אבא

ג

שאל לך אות מעם ה' אלהיך העמק שאלה או הנבה
למעלה. העמק שאלה שיהיו המרים או שיעלו קרח ועדהו, או הנבה
למעלה אם אתה מבקש שירד לך אליהו ו"ל. אמר יודע אני עיט בו
כח לעשות אבל איני מבקש שיתכבד בשבילי שנאמר ויאמר אחו
לא אשאל ולא אנסה את ה' :

ל' ט"א

8

עוד אפשר שהוקשה להם כפל לא אשאל ולא אנסה ותירצו שלשון אנסה הוא
מלשון הרמת נס לכבוד ולתפארת כמו ארים נסי רוצה לומר לא אשאל כדי שלא
אנסה וארומם אותו על ידי להרים לו נס כבוד ותפארת ויש קצת סיוע לפירוש זה
ממה שהביא רש"י ז"ל בפסוק זה גבי ולא אנסה אין רצוני שיתקדש שם שמים על ידי
ולא הביא כן בתחילת הפסוק לא אשאל כמו שאביא בסמוך בס"ד. וי"ת בהעמק
שאלה דיתעביד לך נס על ארעא זהו העמק או תתחזי לך את בשמיא שזהו הגבה
למעלה ובספר הזוהר בפרשה ויקרא עלה שני שאל לך אות ממש דלהו הוו
נטלין ברזא דאתוין. וכן ברחב מה כתיב ונתתם לי אות אמת דא וי"ו דדא אקרי
אות אמת ואי תימא שאר אתוון לאו אינון אות אמת אין אלא אות דא אות אמת
אקרי העמק שאלה דא אות ה"א בתראה דבשמא קדישא או הגבה למעלה דא את
י"ד רישא דבשמא קדישא ודא איהו רזא דכתיב שאל לך אות מעם ה' אלהיך אות
משמא קדישא דכתיב מעם ה' דדא איהו שמא דקודשא בריך הוא אתחד ביה
ומשכנא קאים על דא עד כאן.

ל' ט"א